

'Kur'ân Müslümanlığı' İslâm medeniyetini tasfiye hareketidir

Recep Şentürk

Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü

Konuşan: Habibe Işık

Bir Mü'min'in genel bir prensip olarak Kur'ân'a sarılması, Kur'ân'ı rehber etmesi arzulanan bir durum olmakla birlikte Kur'ân Müslümanlığı ile kastedilen nedir? Bu anlayışın tarihsel sürecini nasıl açıklayabiliriz?

Bu bence modern dönemde çıkan yeni bir iddia. Hadislerin, fikhın, tasavvufun, kelamın inkarına dayanan bir iddia. Bu iki kaynaktan besleniyor. Birisi Seleflik diğeri de modernistlik. Normal şartlar altında hiçbir Selefî bunu demez ama içlerinde yanlış istikamette gidenler var. İslâm tarihi boyunca Müslümanların üretmiş oldukları bütün ilimleri, mezhepleri, fikhı, kelamı, tasavvufu reddeden bir grup var. Bunlar “Biz Kur'ân'daki İslâm ile amel edeceğiz.” tarzında bir yaklaşım ortaya atıyorlar. Diğeri de modernistler. Onlar da hakeza “Kur'ân'daki İslâm ile amel etmemiz lâzım. 1400 yıl boyunca Müslümanların tatbik etmiş oldukları İslâm yanlış bir İslâm'dı. Sahabenin, tebe-i tabiin, dört mezhep imamlarının, ulemanın İslâm'ı yanlıştı, biz şimdi yeniden Kur'ân'dan doğru İslâm'ı çıkaracağız. Kur'ân dışındaki her şeyi de reddedeceğiz.” şeklinde bir yaklaşım sergiliyorlar. Tabi bu bir aldatmaca, yanlışlama. Neden bir aldatmaca? Çünkü bizim selef-i salihinimiz zaten Kur'ân İslâm'ı üzere yaşamışlardır. Onlar Tevrat İslâm'ı, İncil İslâm'ı veya kendi heveslerinden kaynaklanan bir İslâm yaşamamışlardır. Buradaki doğru bir söz ama yanlış bir maksat kast ediliyor.

*Kur'ân İslâm'ına
çağırınlar
ya metotsuz
okuyalım
diyorlar ya da
bu bahsettiğim
gibi batının
dini metinlerini
yorumlamak üzere
geliştirilmiş bu
metotları usul-ü
fıkıh yoluna ikame
ederek Kur'ân-ı
Kerim'i okumaya
çalışıyorlar.*

Kur'ân Müslümanlığından yola çıkarak Kur'ân'ı kimlerin nasıl yorumlayabileceği meselesi hakkında neler söylenebilir?

Kur'ân İslâm'ı gayet güzel bir şey ama bu kuzu postuna bürünmüş bir kurt gibi ya da bal gibi insana takdim edilen bir zehir gibi bir şey. Yoksa kim inkar edebilir Kur'ân İslâm'ını? Kur'ân'ı kim inkar edebilir? Kim karşı çıkabilir? Ama bunların Kur'ân İslâm'ı diye takdim ettikleri şey tam tersine Kur'ân'ı Kerim'in hilafına olan bir uygulama. Hadisleri, fıkıhı, tasavvufu, kelamı, felsefeyi, Müslümanları tarih boyunca tüm medeniyet kazanımlarını, kültür ve düşünce mirasını devre dışı bırakan bir yaklaşım sergiliyorlar. Bu hem yanlış hem imkânsız. Neden yanlış? Bir kere her şeyden önce tamam biz her şeyi reddedeceğiz sadece Kur'ân okuyacağız. Kur'ân'ı nasıl okuyacağız peki? Hangi metotla okuyacağız? Bugün herhangi bir edebi bir metni okumak istersen senin bu metni bir edebiyat metoduna göre incelemen, analiz etmen gerektiğini söylerler. Peki biz Kur'ân'ı Kerim'i okuyalım, anlayalım. Nasıl anlayacağız? Eğer bizim klasik alimlerimize sorarsan Kur'ân'ı anlama usulü fıkıhtır. Yani usul-ü fıkıha göre anlayacaksın, usul-ü fıkıha göre yorumlayacaksın, usul-ü fıkıha göre hüküm çıkaracaksın. Ve nitekim bizim bütün ulemamız usul-ü fıkıha göre anlayıp, yorumlayıp, hüküm çıkarmışlardır. Şimdi bu Kur'ân İslâm'ı diyenler, şöyle bir yanlışlığın içine düşüyorlar: Kur'ân'ı hiç metot olmadan okuyalım. Böyle bir şey imkansız. En basit bir edebiyat metnini bile bir metotla okuyorsan, nasıl olur da Allahu Teala'nın insanlara göndermiş olduğu ilâhî kitap olan Kur'ân- ı Kerim'i metotsuz okursun? Bu kitabın doğru okunması, doğru anlaşılması, doğru tatbik edilmesi, bizim dünya ve ahiret saadetimizi garanti altına alacak ve Allahu Teala'ya karşı vazifelerimizi kulluğumuzu, en güzel şekilde yerine getirmemize vesile olacak bir şey. Bunu roman gibi, gazete gibi tesadüfen, istediğin gibi hiç metot olmadan okuyamazsın ki. Yani bir romanı bile bir metotla okuman gerekiyor. Peki o zaman hangi metoda göre okuyacaksın? Önünde iki seçenek kalıyor. Ya usul-ü fıkıha göre okuyacaksın ki bütün ulema buna göre yapmıştır. Böyle yaptığında da zaten hiçbir çelişki olmaz. Ya da batıdan ithal edilen tarihselcilik, hermenötik, yapı bozuculuk vs. farklı metotlarla okursun. Bunları usul-ü fıkıha göre ikame edersin. Bu metotlarla Kur'ân- ı Kerim'i okumaya çalışırsın. Bunlar da edebi yorum metodudur, bunları tatbik edersin. Kur'ân İslâm'ına çağırınlar ya metotsuz okuyalım diyorlar ya da bu bahsettiğim gibi batının dini metinlerini yorumlamak üzere geliştirilmiş bu metotları usul-ü fıkıh yoluna ikame ederek Kur'ân-ı Kerim'i okumaya çalışıyorlar.

Aynı zamanda hadislerin de tarihselcilik metoduyla yorumlanabileceğini söyleyenler var. Bu bağlamda usul-ü fıkıhı nasıl değerlendirebiliriz?

Evet. Usul-ü fıkıh, sadece ayetin değil, hadisin de yorumlama metodudur. Uslu-ü fıkıh genel olarak İslâm'ı düşünme ve yorumlama metodudur. Bir Müslüman usul-ü fıkıhla düşünür, yorum yapar. Mesela usul-ü hadis, hadislerin yorumlanmasından, hadislerden nasıl bir hüküm çıkarılacağından bahsetmez. Sadece hadisin senedi ve sıhhatine göre veya diğer rivayet özelliklerine göre tasnifini selef bakımından, sıhhat bakımından incelenmesinden bahseder. Ya da daha teknik bir ifade, sübut açısından inceler. Onun ifade ettiği yorum açısından onu usul-ü fıkıh inceler. Onun için hadislerle uğraşan bir kişinin hem usul-ü hadis bilmesi gerekir hem usul-ü fıkıh bilmesi gerekir. Bir ara ilahiyatçı akademisyen bir arkadaşım geldi bana. Dedi ki ben hadislere yorum metodu geliştireceğim. Dedim : “Niçin böyle bir şeye ihtiyaç duydun?” Dedi ki: “Çünkü usul-ü hadiste hadisin nasıl yorumlanacağından bahsedilmiyor.” Dedim: “Haklısın doğru. Usul-ü hadis hadislerin nasıl yorumlanacağından ve oradan nasıl hüküm çıkarılacağından bahsetmez. Peki bu usul-ü fıkıh ne yapacaksın?” Fakat bu insanlar kendini hadisçi sayıyor ve sadece usulü hadis okuyor. Usulü fıkıhtan haberi yok. Bu yüzden usulü hadisin bir eksikliğini keşfettiğini zannediyor. Hâlbuki o İslâmi ilimle bir nevi mütemmim. İşte usulü hadis, hadisin isnadını inceler, usulü fıkıh da bize hadisin nasıl yorumlanacağını ve oradan nasıl hüküm çıkarılacağını verir. Aynı şekilde usul-ü tefsir, Kur’ân-ı Kerim’in rivayetiyle, kıraatleriyle alakalı meseleleri inceler. Onun için usul-ü fıkıhın, usul-ü hadisin, usul-ü tefsirin işlevlerini çok iyi bilmek gerekiyor. Bunlar birbirini tamamlayan şeylerdir. Ve bizden önceki selef-i salihin olan ulemanın ortak paydası usul-ü fıkıhtır. Bunlar Kur’ân-ı Kerim’i ve hadisleri usul-ü fıkıhla yorumlamışlardır. Meselâ İmam-ı Şafi de İmam-ı Malik de, İmam-ı A’zam Ebu Hanefi ve Ahmed bin Hanbel’in de ortak yönü usul-ü fıkıhtır. Ve zaten bunlar usul-ü fıkıh kullandıkları için hak mezhep sayılıyorlar. Usul-ü fıkıh da bizzat Peygamber Efendimiz (asm)’ın kendi döneminde sahabenin hem Kur’ân’ı hem hadisi anlama konusunda temellerini atmış olduğu bir ilimdir. Daha sonra alimler, sahabe, tebe-i tabiin sistemli hale getirmişlerdir. Ve bunu yaparken de bizzat Kur’ân-ı Kerim’in, hadislerin kendisinden bu metotları çıkarmışlardır. Daha sonra bu dört mezhep ile beraber iyice sistemli hale getirilmiştir. Dolayısıyla bizim Kur’ân-ı Kerim’i ve hadisleri okuma, anlama, yorumlama ve tatbik metodumuz usulü fıkıhtır. Batı’dan ithal edilen bu metotlar asla usul-ü fıkıhın yerini tutmaz. Ve Kur’ân-ı Kerim’i batıdan getirilen yorum metotlarıyla anlamak, yorumlamak, hüküm çıkarmak bir sapıklıktır.

Kur’ân Müslümanlığı tabirini kullananların belirgin özelliği nedir?

Bu konuda yanlış düşünenlere misal olarak daha çok sırf tefsir okuyanları gösterebiliriz. Diğer ilimlerden mahrum kalıp sadece ve sadece

*Usul-ü fıkıh da
bizzat Peygamber
Efendimiz
(asm)’ın kendi
döneminde
sahabenin hem
Kur’ân’ı hem
hadisi anlama
konusunda
temellerini atmış
olduğu bir ilimdir.
Daha sonra
alimler, sahabe,
tebe-i tabiin
sistemli hale
getirmişlerdir. Ve
bunu yaparken de
bizzat Kur’ân-ı
Kerim’in,
hadislerin
kendisinden
bu metotları
çıkarmışlardır.*

*Usul-ü fikhî devre
dışı bıraktığın
zaman her türlü
yanlış hükmü
çıkabilir
insanlar.
Kendi heva
ve heveslerine
göre, siyasi
anlayışlarına
göre, apolajetik
anlayışları
meşrulaştırma
gibi anlayışlar
içine girebilirler.*

Kur'ân okuyanlar. Özellikle de usul-ü fikhî bilmeyen insanlar... bunlar küllî bir idrakten mahrumlar, tüm İslâmî ilimleri ve birbiriyle ilişkilerini anlamaktan mahrum olan insanlar. Genellikle iktisat körlüğüne düşmüş insanlar. Meseleye tek bir açıdan bakan insanlar. Tabii bunlar masum bir şekilde hata yaptığını varsaydığımız insanlar. Bir de kasten, İslâm'ı tahrip etmek amacıyla bunu yapanlar var. Ben bu insanlara ister bilinçli ister bilinçsiz bir şekilde yapanlar olsun 'medeniyet tasfiyecisi insanlar' diyorum. Yani İslâm medeniyetini tasfiye etmek isteyen insanlar. Ve bizim 15 asır boyunca bütün kazanımlarımızı reddedip, bunları değersizleştirip, hatta bunları bid'alaştırıp bir sapkınlık olarak gösterip gençleri bunlardan soğutup, bunlara düşman yapma hareketi. Bu, İslâm medeniyetini tasfiye hareketidir. Ve bu hareket başarılı olursa elimizde Kur'ân'dan başka bir şey kalmayacak ve Kur'ân-ı Kerim'i de ya gazete okur gibi okuyup yorumlamaya çalışacağız ya da batıdan ithal ettiğimiz bir takım yorum metotlarıyla okumaya çalışacağız. Bu da İslâm Medeniyetinin çökmesi ve yok edilmesi demektir. Aynı zamanda Müslümanlar arasında tefrika sokma faaliyetidir. Çünkü kendisinin çok mağrur bir şekilde, Kur'ân İslâmıyla amel ettiğini ve savunduğunu iddia eden bir grup, diğer tarafta onların bid'a olan yanlış ve sapık olan bir İslâm'la amel ettiğini iddia ettiği Müslümanların çoğunluğu. Ehl-i sünnet, tasavvufa inananlar, kelama inananlar, felsefeyi kabul edenler vesaire falan. Ne oluyor? Müslümanlar arasında bir tefrika çıkmış oluyor. Kur'ân Müslümanlığının bir başka mahsuru da DAES gibi sapık grupların ve Müslümanlara zarar verecek grupların ortaya çıkması. Çünkü insanlar usul-ü fikhîyle Kur'ân-ı Kerim'i yorumlayıp, hüküm çıkarttıklarında yanlış hükümler çıkaramazlar. Çünkü o metot onları doğru hüküm çıkarmaya götürecektir. Ama usul-ü fikhî devre dışı bıraktığın zaman her türlü yanlış hükmü çıkarabilir insanlar. Kendi heva ve heveslerine göre, siyasi anlayışlarına göre, apolajetik anlayışları meşrulaştırma gibi anlayışlar içine girebilirler.

Hız. Peygamber sonrasında ortaya çıkan bu tür fikri sapmaların günümüze yansımaları nelerdir?

DAES gibi gruplar bu tür fikri sapmaların bir sonucudur. Bu fikri sapmalar bütün kafirlerin öldürülmesi gerektiği gibi, kendisi dışındaki insanları tekfir eden, hepsini bid'acı gören, Peygamberlerin kabirlerini bombalayan, ellerine imkan geçse Kabe'yi de bombalayacak olan aşırı tepkisel ve yanlış birtakım yorumlara iter. Her ikisi de yanlış. Usul-ü fikhî bırakınca Kur'ân-ı Kerim'i DAES gibi yorumlamak da mümkün hale gelir; hem de apolejetik, modernist, batıcı yorumlarla yorumlamak da mümkün hale gelmiş olur. Ama usul-ü fikhî insanları belli bir çizgide tutar. Ne kadar zorlarsa da DAES gibi bir yorumlamayı oradan çıkarmaz. Dedğim gibi, İslâm medeniyeti fikhî medeniyettir ve usul-ü fi-

kıh tamamen Müslümanların ürettiği, İslâm'a has bir yorum metodudur. Başka bir medeniyette fıkıh diye bir ilim yoktur, usul-ü fıkıh metodu diye bir yorum metodu yoktur. Biz fıkıhı terk ettiğimiz zaman Kur'an medeniyeti olmaktan çıkarız. Çünkü fıkıh, Kur'an'dan çıkartılmış bir ilimdir. Yani Kur'an'ı ve hadisi usul-ü fıkıh metoduyla birleştirerek ve Müslümanların içinde yaşadıkları şartlarda Kur'an'ın, sünnetin emirlerini nasıl uygulayacaklarını insanlara gösteren bir metottur. Onun için buradaki esas hedef fıkıh, tasavvufu, kelimâ ve Müslümanların tarih boyunca üretmiş oldukları bütün tefsir kitaplarını devre dışı bırakmaktır. Sanki onlar Kur'an İslâm'ı değil de hurafelerle doluymuş gibi davranma yaklaşımı hem Selefi hem de modernist düşüncenin tutumudur, Bu yüzden ben modernistlerle Selefilere ikiz kardeş olarak görüyorum. Farklı argümanlar kullansalar dahi ulaştıkları sonuç aynı. Meselâ Selefler tasavvufa karşı. Niye karşı? Bid'at olduğu için. Modernistler niye karşı? Hurafe olduğu için. Demek ki buradan ne çıkıyor? Farklı argümanlarla aynı şeyler savunuluyor. Seleflerin ve modernistlerin ortak amacı Müslümanların ilmi birikimlerini, medeniyet mirasını tamamen reddetmek, gençlere bunları kötü, değersiz göstermek, İslâm medeniyetinin temelini oymaktır. Hâlbuki bizim yaklaşımımız İslâm medeniyetinde sürekliliktir. Hz. Peygamber (asm)'den bu zamana kadar İslâm medeniyeti sürekliliğini muhafaza etmiştir. Zaman zaman krizler yaşanmıştır ama silsile kesintiye uğramamıştır. Her dönemde Müslümanlar Kur'an'ı doğru olarak yorumlayıp doğru olarak tatbik etmişlerdir ve her dönemde hakikati savunan alimler var olmuştur. Kur'an İslâmının gerçek savunucuları ehl-i sünnet alimlerdir.

Bunun tersini iddia eden tarihselciler, yapısalcılar, fenomenoloji yaklaşımını uygulayanlar, hiç yorum yapmadan Kur'an'ı okumayı savunanlar Kur'an İslâmını savunmazlar. Bunların savundukları İslâm bid'at İslâmıdır ve bizzat Kur'an-ı Kerim'in kendisiyle çelişmektedir. Bunların en büyük çelişkisi Kur'an diye mealini okumalarıdır. Bunlar meal ile Kur'an'ı bir tutuyorlar. Bu çok tehlikeli bir şey. Çünkü ilerde namazda Kur'an yerine mealî okuyun diyebilirler. Onun için bizim alimlerimiz Kur'an-ı Kerim tercümesine "tercüme" bile dememişler, "meal" demişlerdir. Yani "yaklaşık anlam". Meal asla Kur'an-ı Kerim'in yerine ikamet edemez ve meal okuyan kişi " Ben Kur'an okudum" diyemez. Bunlar "meal İslâmı" nı savunuyorlar, "Kur'an İslâmı" nı değil. Bunları eleştirenler de bunlara "mealci" demesi lâzım. Çünkü hiçbirisi Arapça bilmiyor, Kur'an'ı Arapçasından okuyamıyorlar. Bir de meselâ Kur'an-ı Kerim'i okuyup anlayıp ondan hüküm çıkaracak insanın çok iyi Arapça bilmesi lâzım. Yani sıradan bir Arapçayla da yapılabilecek bir iş değildir. O yüzden mealcilikle Kur'an İslâmını birbirine karıştırmamak lâzım. Gerçek Kur'an İslâmı Arapçayı hakiki manasıyla bilen, Kur'an-ı Kerim'i oku-

Her dönemde Müslümanlar Kur'an'ı doğru olarak yorumlayıp doğru olarak tatbik etmişlerdir ve her dönemde hakikati savunan alimler var olmuştur. Kur'an İslâmının gerçek savunucuları ehl-i sünnet alimlerdir.

Kur'ân-ı Kerim'de
"Yeryüzünden
fitne kalkıncaya
kadar kafirlerle
savaşın" ayeti
var. Bunu zahiri
manasıyla
aldığımızda
bütün dünyadaki
kafirlerle
savaşmamız
gerekir. Peki
o zaman Hz.
Peygamber niye
Hristiyanlarla,
Yahudilerle
savaşmadı da
onlarla Medine
Vesikası'nı
imzaladı?

yan, Kur'ân'daki "Peygambere uyun" emirleriyle hadisleri de tatbik eden ve Kur'ân-ı Kerim'i hadisler ışığında yorumlayan insanların yaptığı iştir. Günümüzde de gerçek Kur'ân İslâmı mevcuttur.

Bu bağlamda tefsiri nasıl değerlendirebiliriz?

Tefsir, usul-ü fıkıh metoduyla yapılır. Çünkü usul-ü fıkıh ayetlerin delaletleriyle ilgilenir. Mesela Kur'ân'ı Kerim'de "emir" bazen yasak, bazen farz, vacib, sünnet veya mübah ifade eder. Hangi emrin ne ifade ettiğine usul-ü fıkıh ile karar verebiliriz. Örneğin Allah-u Teala "yiyiniz, içiniz" emrediyor. Buradaki emir mübah ifade ediyor. Ama "namaz kılın" dediğinde farz ifade ediyor. Biz bu emirlerin ifade ettiği manaları Peygamber Efendimiz'in (asm) tatbikatından, hadislerden anlıyoruz. Aynı şekilde nehiyeler de bazen haram bazen mekruh veya belagat ifade etmek için kullanılmıştır. İşte bütün bunların hepsini alimlerimiz usul-ü fıkıh çerçevesinde değerlendirmişlerdir. Bize düşen de aynı şekilde usul-ü fıkıh uygulayarak ayetlerden hüküm çıkarmaktır. Meselâ Allah Kur'ân'ı Kerim'de "hamr"ı yasaklamış. Hamr, hurmadan yapılan bir içkidir. Peki diğer sarhoş eden maddeler bu emre dahil mi değil mi sorusunda kıyas devreye giriyor. Kıyas da usul-ü fıkıhın bir metodudur. Alimlerimiz "bu hamrın yasak edilmesinin sebebi sarhoş etmesidir" diyorlar ve kıyas yöntemiyle "o zaman, bu sebebin bulunduğu bütün yiyecek ve içecekler bu yasağa dahildir" sonucuna ulaşıyorlar. Burada kıyas metodunu uygulamazsak emri sadece hamr için düşünüp "diğer içkiler serbesttir" sonucuna ulaşıyoruz. Gördüğümüz gibi usul-ü fıkıhı devre dışı bırakmak bizi çok büyük yanlışlara götürebiliyor.

Kur'ân-ı Kerim'de "Yeryüzünden fitne kalkıncaya kadar kafirlerle savaşın" ayeti var. Bunu zahiri manasıyla aldığımızda bütün dünyadaki kafirlerle savaşmamız gerekir. Peki o zaman Hz. Peygamber niye Hristiyanlarla, Yahudilerle savaşmadı da onlarla Medine Vesikası'nı imzaladı? Buradan anlıyoruz ki bu ayet savaş zamanıyla alakalıdır. Yani savaş zamanında kafirler sizi nasıl öldürüyorsa siz de onları öldürün anlamına geliyor. Yoksa genel hüküm ifade etmiyor. Bu ayetin savaş zamanıyla alakalı olduğunu ancak hadislere bakarak anlayabiliriz. Peygamberimizin ve sahabelerin bu ayeti nasıl anlayıp tatbik ettiğine bakmamız gerekir. Ama bunları devre dışı bırakırsak ortaya İŞİD çıkar, der ki "dünyanın neresinde olursa olsun bütün kafirleri öldürmemiz lâzım." Onlar bu ayeti Peygamber'den, dört halifeden, dört mezhep imamından -ki bu ayet üzerine icma vardır- daha mı iyi anlıyorlar? İşte, usul-ü fıkıhı devre dışı bırakmak kaygan bir zemin oluşturuyor. İnsanlar heva ve hevesine göre ya aşırı şiddet yorumlarına ya da apolejitik, batıcı, modernist, İslâm'ın kapitalizmle çelişen bütün yönlerini törpüleyen, kapitalizme uygun hale getiren yorumlara gidebiliyor.

“Kur’ân Müslümanlığı” gibi oluşumların, İslâm ahlak ve akaidinin zayıfladığı toplumlarda daha çok ortaya çıktığını söyleyebilir miyiz? Bu durum İslâm dünyasındaki hangi problemlere işaret etmektedir?

Biz bu oluşumu daha öncelerde “mealci” diye isimlendiriyorduk. Sonra bunlar imaj değiştirerek eski faaliyetlerini yeni bir markayla sunmaya başladılar. Bir de önceden çok zayıf, küçük gruplar halindeydiler şimdi ise büyük gruplar halindedir. Kendilerine ait televizyon kanalları, araştırma merkezleri var. Oralarda güçlü ve organize bir şekilde çalışarak bizim İslâm anlayışımızı tahrif etmeye çalışıyorlar ve bunu da çok masumane, suret-i hakta görünerek yapmaya çalışıyorlar.

Mealcilik, cehaletin fazla olduğu yerlerde daha kolay yayılabilir. Fıkıh, hadis, kelim bilmeyen toplumlarda bu tür akımların yayılması daha kolay hale geliyor. Suret-i haktan göründükleri için aldatılmaları daha kolay hale gelmiş oluyor. Buradaki çözüm ise cehaletle mücadeledir. En başta insanlara usul-ü fıkıh öğretmemiz gerekir; çünkü usul-ü fıkıh bilmeyenler bu tür etkiler altında kalır. Bu insanlar İmam Hanife, İmam Şafii veya günümüzde Diyanet, kafalarına göre hüküm çıkarıyor zannederler. Hâlbuki orada bir metodoloji var, fakat gençler bunu bilmiyorlar. Onun için mutlaka bu metodolojiyi gençlerimize öğretmemiz gerekiyor. Köprü, Genç Yorum dergilerinde her sayıda mutlaka bunu gençlere öğretecek yazılar yayınlamanız lâzım.

Toplumumuzda fıkıh dendiği zaman ilmihal anlaşılıyor.

Bu yanlış bir algıdır. Fıkıh çok daha geniş bir kavramdır. Bir Müslüman’ın bütün hayatını; iktisadını, siyasetini, uluslararası ilişkilerini, ahlâkını düzenleyen bir ilimdir. Fıkıh, İslâm medeniyetinin ilmidir. İbn-i Haldun “Fıkıhın amacı İslâm medeniyetini korumaktır.” der. Tabii ki bunun içinde ilmihal de var ama fıkıhı ilmihale indirgemek laiklik olur, dini sadece ibadete indirgemek olur. İslâm’da iktisat, siyaset, hukuk, ahlak düşünceleri fıkıhta anlatılır.

Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, Risale-i Nur külliyyatında fıkıh meselelere -ilmihale- yer vermemiştir düşüncesi derslerimizde sık sık tartışılıyor.

Hiç kimse kelim kitabında fıkıhtan bahsetmez veya aynı şekilde fıkıh kitabında kelimden bahsetmez. Çünkü onun yeri orası değildir. Üstad’ın yaptığı da kelami bir tefsirdir. Çünkü o dönemde insanların en fazla buna ihtiyacı var. Ama bu demek değil ki Üstad fıkıhı, tasavvufu, felsefeyi reddediyor. Zaten Üstad Kur’ân-ı Kerim’i tefsir ederken usul-ü fıkıh metoduyla, kelami ve tasavvufi meselelere yer vererek tefsir etmiştir. Yani Risale-i Nur insanların maneviyatlarına dokunan, akaidlerini sağlamlaştırmaya çalışan ve onları amel bakımından teşvik etmeye çalışan bir eserdir. Zaten iman olmadan amel olmaz. Üstad, burada işin te-

Mealcilik, cehaletin fazla olduğu yerlerde daha kolay yayılabilir. Fıkıh, hadis, kelim bilmeyen toplumlarda bu tür akımların yayılması daha kolay hale geliyor. Suret-i haktan göründükleri için aldatılmaları daha kolay hale gelmiş oluyor.

*Kur'ân İslâm'ı/
Meal İslâm'ı
projesi, İslâm'ı
Protestanlaştırma
projesidir. Biliyor-
sunuz ki Hiris-
tiyanlıkta fıkıh,
kelam, tasavvuf
yoktur, sadece
İncil vardır.*

melini oluşturuyor. Mesela Ömer Nasuhi Bilmen hukuk-u İslâmiyenin kamusunu yazmış. O da fıkhi meseleleri ele almış. Gördüğünüz gibi bizim alimlerimizin eserleri birbirini tamamlar niteliktedir. Üstad hiçbir zaman İslâm'da fıkıh, tasavvuf, felsefe yoktur bunlarla ilgilenmeyin dememiştir. O sadece kendi döneminde insanların ihtiyacı olan ilimlerden bahsetmiştir. Fakat bizim İslâm'ı küllî bir şekilde anlayabilmemiz için mutlak bir surette usul-ü fıkıh öğrenmemiz gerekmektedir. Hem Bediüzzaman Said Nursî hem de diğer alimlerimiz usulü fıkıhı biliyorlardı. Buna karşı çıkan, değersizleştiren herhangi bir söz etmemişlerdir. Gerçek Kur'ân İslâm'ı, Risale-i Nur'da anlatılıyor zaten. Bir insan onun eserlerini okuyup ona göre amel etse Kur'ân İslâmıyla amel etmiş olur.

Benim zihnime oturmayan bir konu var. Bu akımın materyalist felsefeyle herhangi bir ilgisi var mı?

Materyalist felsefeden ziyade Protestanlıkla alakası var. Çünkü bu Kur'ân İslâm'ı/ Meal İslâm'ı projesi, İslâm'ı Protestanlaştırma projesidir. Biliyorsunuz ki Hıristiyanlıkta fıkıh, kelam, tasavvuf yoktur, sadece İncil vardır. Amerika'ya gidip Columbia Üniversitesi'nde doktora yapmaya başladığımda orada Union Theological Seminary adında bir Hıristiyan İlahiyat Fakültesi vardı. Ben de ilahiyat mezunu olduğum için merak edip gittim ve programlarını aldım. 4 yıllık programları Bible Studies 1-2-3-4 şeklinde. Yani sadece İncil okumaları yapıyorlar. Zaten İncil dedikleri 30-40 sayfalık bir kitap. O zaman onlarda kelam, fıkıh gibi ilimler olmadığını fark ettim. Böyle bir literatür oluşmamış. Onların bütün eserlerini toplasak bizdekilerin binde birini oluşturamaz.

Protestanlık, Hristiyanlarda Katoliklerin oluşturmuş olduğu eserlerin hepsini reddetti, sadece İncil'e yoğunlaştı. "Herkes kendisinin teoloğu olacak, Papa'yı devre dışı bırakacağız" düşüncesiyle hareket etti. Protestanlık tepkisel bir harekettir. Çünkü önceden Katolıklere göre Papaz olmayanlar İncil'i okuyamaz, İncil'e el süremezdi. Kadınlar ise hiçbir şekilde okuyamazdı. Yahudilikte de bu böyledir. Bunları düşündüğümüzde Protestanlık ve feminizmin tepkisel bir hareket olduğunu anlamış oluruz. O yüzden Martin Luther matbaalarda İncil bastırıp herkese dağıtıyor. Fakat İslâm'da durum bunun tam tersidir. İslâm'da ister kadın olsun ister erkek olsun herkesin ilim öğrenmesi farzdır. Onun için bizde Protestanlığın, feminizmin temeli yoktur. Protestanlığı İslâm'a uyguladıklarında bunun İslâm'da hiçbir tarihi zeminin olmadığını görürler. Katolizm ve Protestanlık iki zıt kutuptur. Katolikler "İncil'i sadece Papa doğru anlar ve yorumlar, İncil ile nasıl amel edilmesi gerekeceğine Papa karar verir, Papa da hatasızdır, Tanrı'nın sesiyle konuşur." şeklinde düşünürler. Katoliklerde içtihad, fıkhi mezhep, fetva yoktur. Çünkü sadece Papa karar verir ve verdiği zaman da doğru karar verir. Diğer insanların içtihad etmesine gerek yoktur. Protestanlık bunun zıddıdır. "Herkes İn-

cil okuyabilir, kendisi yorumlar ve amel eder” şeklinde düşünürler. Bizde ise ‘Meal İslâmı’ adı altında yapmaya bunu yapmaya çalışıyorlar. Yani bunun materyalist felsefeyle bir ilgisi yoktur. Esas mesele Protestanlık tipi bir din oluşturmaktır. Çünkü Batı, Müslümanları materyalist yapmaktan ümidini kesmiştir. Hıristiyan yapmaktan da ümidini kesmiştir. Son çare olarak Batılılaşmayla, modernleşmeyle ve kapitalizmle problemi olmayan, içi boş bir İslâm anlayışı üretmeye çalışmaktadır. Bunu da Kur’ân İslâm’ı adı altında insanlara yutturmaya çalışıyorlar. Meselâ faiz hem Hıristiyanlıkta hem de Yahudilikte yasaktır. Fakat günümüzde hiçbir Hıristiyan veya Yahudi faize yasak demiyor. Bu noktaya, kapitalizmle uyumlu bir Hıristiyanlık ve Yahudilik üretilerek gelindi. Aynı şekilde başörtüsü hem Hıristiyanlıkta hem Yahudilikte var. Bu da aynı şekilde, kapitalizm ve modernizmle sürtüşen noktalar törpülenerek günümüzdeki şeklini aldı. Şimdi aynı operasyon İslâm’a çekilmek isteniyor.

Protestanlık Hıristiyanlığa uygulandığında bir bakıma Hıristiyanlık hurafelerden kurtulmuş oluyor. Fakat bu İslâm’a uyguladığında durum tam tersi oluyor ve hurafelere kapı açılıyor.

Evet, Protestanlıkla, Hıristiyanlık bir adım tevhide yaklaştı fakat daha sonra kapitalizm ve modernizm onu kontrolü altına aldı. Her şeyi İncil’e uygun hale getirmek için kılıflar bulundu. Bunların en son geldiği nokta homoseksüelliğin İncil’le uyumlu hale getirilmesi. Bizden istedikleri de faizi İslâm’a uyumlu hale getirmemiz, başörtüsünü dinden çıkartmamız, homoseksüelliği Kur’ân’la çalışmıyormuş gibi göstermemiz, bütün dinlere mensub kişilerin cennete gideceğini Kur’ân’a uygun hale getirmemiz vs. Yani Hıristiyanların ve Yahudilerin geçtiği süreçleri İslâmiyet’e de yaşatmaya çalışıyorlar ve Kur’ân Müslümanlığını da bu amaçlarına araç yapıyorlar.

Bediüzzaman’ın “doğru İslâmiyet” ve “İslâmiyete layık doğruluk” kavramlarını bu bağlamda nasıl değerlendirebiliriz?

Doğru İslâm ehli sünnet İslâm’ıdır. Büyük imamlarımızın, selef-i salihinin, Mevlana Celaleddin-i Rumi’nin, Şah-ı Nakşibendi’nin, Abdülkadir Geylani’nin, Üstad Said Nursi’nin ve diğer alimlerimizin İslâm anlayışı doğru İslâm’dır. Büyük müctehid imamlarımızın usul-ü fıkıh metodunu kullanarak Kur’ân- ı Kerim’den, hadis-i şeriflerden istinbat ettikleri ve tatbik ettikleri İslâm anlayışıdır. Asırlar boyunca tecdid edile edile günümüze kadar gelmiştir. Yine aynı şekilde sonraki asırlara da tecdid edilerek, her asrın ihtiyacına göre ihya edilip devam edilecektir inşallah.

Bu tür anlayışların önüne geçilebilmesi, tahribatının önlenbilmesi, dinin bir bütün olarak ele alınabilmesi için neler yapılabilir?

Bize düşen en önemli görev ulum-u İslâmiyeyi yeniden ihya etmek

Hıristiyanların ve Yahudilerin geçtiği süreçleri İslâmiyet’e de yaşatmaya çalışıyorlar ve Kur’ân Müslümanlığını da bu amaçlarına araç yapıyorlar. Doğru İslâm ehli sünnet İslâm’ıdır. Büyük imamlarımızın, selef-i salihinin, Mevlana Celaleddin-i Rumi’nin, Şah-ı Nakşibendi’nin, Abdülkadir Geylani’nin, Üstad Said Nursi’nin ve diğer alimlerimizin İslâm anlayışı doğru İslâm’dır.

ve Müslümanların İslâm hakkında külli bir idraka sahip olmasını sağlamaktır. Sadece kelimeler öğrenmekle, sadece hadislerle okumakla, sadece Kur'ân okumakla, sadece fıkıh okumakla İslâm anlaşılmaz. Bütün bu meratib'ul ulum katlarını hepsi beraber anlayarak, öğrenerek hareket etmek gerektir. Sadece bir yöne ağırlık vermek yanlış sonuçlara götürür. Fakat bu ilimlerin içinde en önemlisi usul-ü fıkıhtır ve bizim mutlak surette yeni nesillere usulü fikhî öğretmemiz gerekir. En azından usul-ü fıkıh diye bir ilmin varlığını ve bu ilmin ne işe yaradığını, alimlerimiz tarafından usul-ü fikhin Kur'ân'ı ve hadisleri anlamakta nasıl kullanıldığını öğretmemiz icab ediyor.

